

A Szociális Műhely ajánlásai

- a közösségi társadalom megteremtésének elősegítésével kapcsolatban

A műhelymunka résztvevői szociális munkás, szociálpedagógus és pedagógus (andragógus) képzések oktatói és hallgatói, illetve a szociális munka gyakorlatában dolgozó szakemberek voltak. A Szociális Műhely arra az alapkérdésre kívánt válaszolni és ajánlásokat kidolgozni, hogy „Mit tehet a szociális ágazat oktatói gárdája, ezen belül a közösségi munkát oktatók, a társadalmi részvétel fokozása érdekében?” A Műhely az oktatókat mint szakmai véleményvezéreket szólította meg abból a feltételezésből kiindulva, hogy ők a társadalmi részvétel fokozását nem csupán oktatási, hanem szakmapolitikai, szakmaközi, és társadalmpolitikai feladatként is értelmezik. Így tehát feltételezhető, hogy álláspontjuk a saját tevékenységi körüknél jóval szélesebb vélemény-mezőt fed le.

Ajánlásaink a SZÖVETSÉG A TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL FOKOZÁSÁÉRT EGYESÜLET céljainak és szakmapolitikai irányelveinek figyelembe vételével készült el.

1. Individuumra építő társadalom versus közösségi alapú társadalom

A szociális ágazat képzéseiben (pl. szociális munka, szociálpedagógia, pedagógia, andragógia, stb.) oktatásban domináns az egyén individuális megközelítésének igénye és gyakorlata, s csupán elenyésző mértékű szerephez jut a közjőért folytatott, lokális társadalmi csoportokban zajló közösségi cselekvés szorgalmazása. A jelenlegi terepek (és az itt dolgozó tereptanárok) inkább közvetítik az egyéni esetkezelés módszereit és felfogását, valamint az ellátórendszer jellegéből adódó elnyomó technikákat, mintsem a közösségi szociális munka során szükségszerű emancipációs törekvéseket.

A Műhely ezért **javasolja**, hogy a szociális ágazat **képzéseiben** kapjon nagyobb teret az egyéni mellett **a köz érdekének hangsúlyozása** (a közösség tagjainak rendszeres kommunikációján, részvételén és az ezek nyomán kialakuló szolidaritáson keresztül megnyilvánuló részvételi demokrácia).

SZÖVETSEG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

Tisztázni kell a közösségi munkához kapcsolódó alapfogalmainkat, pl.:

- Mit értünk **ma** közösségi munka alatt? (Pl. beletartozik-e a virtuális közösségekkel végzett munka?) A Műhely álláspontja szerint: igen.
- Ki a **megrendelője** a közösségi munkának? A Műhely álláspontja szerint: az európai demokrácia! A magyar társadalmat a megkésett társadalomfejlődés feudális viszonyaiból át kellene kormányozni egy demokratikus, a társadalmat cselekvően alakító állampolgári magatartásra.

Lehet-e Magyarországon közösségi munkát végezni helyi önkormányzati státuszban vagy csak civil szervezeti formában? A Műhely álláspontja szerint: lehet, de tisztább a civil helyzet.

- Önálló közösségi munka oktatás kell-e, vagy az egész egyetemi oktatásnak kellene aktív, cselekvő, környezetét alakító állampolgárokat „nevelnie”?

A Műhely álláspontja szerint ez utóbbi irányba kellene elmozdítani a felsőoktatást. **Empowermentre** lenne szükség, képessé tenni a diákokat arra, hogy kritikusan, alkotóan, szolidárisan vegyenek részt a társadalomban.

2. A közösségi alapú társadalom oktatásának új tartalmai

A Műhely javasolja a jelenleg általános képzési gyakorlat új oktatási tartalmakkal történő kiegészítését. (Például: a tanult tehetetlenségről / a hatalmi manipulációról / a hatalomnélküliségről / lobbizási technikákról / a kizsákmányolásról / a kulturális imperializmusról / az erőszakról / a középosztályi fehér férfi gondolkodásmódjáról / a társadalmi elszigetelődési mechanizmusokról / a hatalommal felruházásról / a fenyegetett identitással megküzdésről / a behódolásról / stb.

Mindez a közösségi munka **oktatási sztenderdjeinek újragondolását** is jelenti, melynek elindítását a Szociális Műhely kezdeményezi.

Ezáltal válhat lehetségessé a „Közösségek általi fejlesztés”: így képezhetők a helyi súlyok ellenében ellensúlyok; így keletkezhet érték és normaképző folyamatok sokasága; így változhat a közösségi jogszabályi környezet; így fejleszthetők a helyi emberi erőforrások (képessé tétellel); így vonhatóak be a legkülönfélébb anyagi erőforrások és segítő szakmai kapacitások.

SZÖVETSÉG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

A Műhely **javasolja** továbbá:

- a felsőoktatási intézmények társadalmi kapcsolatainak és a közjóért érzett **felelősségének** újradefiniálását. (Milyen szükségletekre válaszol a képzés, ha egyáltalán „válaszol”, és hasznosul-e valahogy a képzésben szerzett tudás?);

azon **szükségletek és hiányok** megfogalmazását, amelyekre választ ad a közösségi munka;

- a **BA** szintű oktatási tartalmak végiggondolását, továbbá a
  - felsőfokú szakképzés (FSZ) a „közösségi civil szervező”;
  - master képzés (MA) a „közösségi civil tanulmányok”;
  - szakirányú továbbképzési szak a „civil tanulmányok” egymásra építését;
- a **tananyag** konszenzussal történő **fejlesztését**, melynek a képzőkkel együttműködő generátora lehet a Szövetség a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért;
- a meggyőzőbb, hitelesebb oktatás érdekében az oktatóknak kötelező **saját élményű közösségi munka tapasztalat** előírását;
- a diákoknak **több közösségi munka terep** biztosítását (az eseti munka gyakorlat mellett legyen közösségi munka gyakorlat is);
- a „**Közösségi munka adatbázis**”-nak létrehozását: programok, projektek, módszerek, jó gyakorlatok, stb. (A közösségi adattár kibővítésével lenne erre például lehetőség.)
- a szakmai elvárás-rendszerre vonatkozó **MAB ajánlások** (= Magyar Akkreditációs Bizottság) megfogalmazását:
  - a **vezető oktatók** besorolásának megváltoztatását,
  - valamennyi (!) magas óraszámú, gyakorlatorientált képzésnél (ahol a gyakorlat aránya eléri a 40 %-ot a képzés időtartamán belül) **váljon külön** (vagy legalábbis nevesüljön) a **gyakorlati képzési normatíva** (úgy, ahogyan az kezdetekben volt!) – mely lehetővé tenné, hogy a gyakorlatokra szánt összeg valóban célhoz érjen;
  - ugyanebben a körben legyen mérlegelés tárgya a gyakorlati szakemberek intenzívebb bevonása a képzés folyamatába, és státusuk elismerése; legyen elfogadott a **praxisból érkezők mestertanári minősítése** (a vezető oktatók közé), képzésenként max. egy vezetőtanár helyett egy mestertanár legyen beszámítható;
  - a jelenlegi (városi) terepmunkákat fel kell váltani az aktív érdekérvényesítő szervezetekben teljesíthető **aktív hallgatói részvétellel** (például a városi

SZÖVETSÉG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

---

*érdekvédelmi konfliktusokban aktív, önszerveződő civil szervezeteknél, amelyek a helyi közösség vagy az érdekérvényesítést gyakorolni nem képes csoportok érdekében működnek, akciónak (pl. a fővárosban: Critical Mass, 4K, Házfoglaló csoportok, város- és környezetvédő csoportok) – ugyanakkor lehetőségek kell teremteni más jellegű **vidéki** problémák és terepgyakorlatok számára is;*

- *fontos lenne a közösségi munkában számolni a **virtuális közösségekkel**, és az oktatásban átgondolni, hogy a **web2-es** eszközök hogyan alkalmazhatók a közösségi munka oktatásában;*
- *országos **konferenciát** kell szentelni e kérdéskör továbbgondolásának.*

3. A részvétel alapú közösségi döntéshozatal

A közösségi döntéshozatali folyamatokban tapasztalható egyéni részvétel magas aránya az egészséges, jól működő közösségek egyik legjobb indikátora. Ahhoz, hogy a helyi társadalomban az egyének mind saját mind pedig közösségi életüket kiteljesíthessék, az egyéni és közösségi szintű önrányítás erősítésére, a társadalmi tolerancia és szolidaritás fokozására, a szegénységben és kirekesztettségben élők bevonására, a társadalomhoz tartozás elősegítésére van szükség.

*A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők bevonására a Műhely **javasolja** a közösségi munka **új módszereinek** alkalmazását (Pl. „Tapasztalati szakértők” és sorstársegítők képzését és pozitív képességeiknek a döntéshozók felé demonstrálását), a negatív sztereotípiák csökkentése céljából.*

4. A „Budapesti Nyilatkozat” továbbépítése és disszeminációja

A „Budapesti Nyilatkozat” eminensen bemutatja, hogy a közösségfejlesztés oly módon erősíti meg a civil társadalmat, hogy a közösségi cselekvést és a közösségi perspektívákat helyezi előtérbe a társadalmi-, gazdasági- és környezetvédelmi irányelvek kialakítása során. A közösségfejlesztés a közösségi csoportokon, szervezeteken és hálózatokon keresztül fejleszti az emberek képességét arra, hogy aktív tagjai legyenek a társadalomnak, valamint felkészíti az intézményeket és az állami-, magán- és nem kormányzati szervezeteket arra, hogy párbeszédet alakítsanak ki a lakossággal, az őket érintő változások közös meghatározásában és végrehajtásában. A közösségfejlesztés

SZÖVETSÉG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

---

kulcsfontosságú támogatója az aktív és demokratikus társadalmi részvételnek, támogatja a hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott helyzetben lévő közösségek autonóm véleménynyilvánítását. Olyan értékrend és alapelvek mentén határozza meg önmagát, mint az emberi jogok, a társadalmi bevonás, az egyenlőség és a sokszínűség elfogadása. Megfogalmazza, hogy a társadalmi részvétel legyen a helyi döntési folyamatoknak is integrált része, nélküle ne szülessen döntés! S ne csak a korporatív rendszerek hozzanak döntéseket! A közösségi döntéshozatali folyamat szereplő-triója: a helyi **polgár** – a témában érintett **szakértő** – és a helyi **politikus**.

*E célok eléréséhez módszerként a képessé tételt és a kötelezést (jogi oldal) **javasolja** a Szociális Műhely. Szülessen a részvételre vonatkozó jogszabály, amelyet minden ágazatban/szinten érvényesíteni kell!*

